

AVRUPA BİRLİĞİNE BAŞVURU VE ÜYELİK KRİTERLERİ

Kemal Salih CARFI*

Günümüzde bilinen adıyla Avrupa Birliği 1992 yılında “Maastricht Antlaşması” ile kurulmuştur. Avrupa Birliği 28 üye ülkenin bulunduğu çeşitli alanlarda işbirliği yapılan bir örgütlenmedir. Hali hazırda aralarında Türkiye'nin de bulunduğu beş aday ülke mevcuttur. Bu ülkeler Arnavutluk, Karadağ, Makedonya, Sırbistan ve Türkiye'dir. Ayrıca Bosna Hersek ve Kosova potansiyel aday ülkelerdir. Ancak üyelik süreci tahmin edilenden daha uzun ve meşakkatlidir. Birliğe tam üyelik kriterleri üç ana başlık altında incelenebilir. Bunlar; siyasal, ekonomik ve topluluk müktesebatına uyum kriterleridir.

Siyasal Kriterler: Aday ülkenin çok partili ve demokratik bir siyasal rejimle yönetilmesi, hukuk sisteminin üstünlüğünün kabul edilmesi ve idam cezasının uygulanmaması gerekir. Tüm siyasi partilere iktidar olabilmek imkânı tanıyan, muhalefet rolünün olduğu bir sistemde özgür, dürüst ve tarafsız seçimler yapılmalıdır. Ülkede yaşayan azınlıklara karşı eşit davranılmalı, kadınlara ve toplumdaki azınlık gruplarına karşı uygulanan ayrımcılıklar yasaklanmalıdır. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Sözleşmesi çekincesiz bir şekilde kabul edilmelidir. Bu şartların sağlanmasının yanı sıra kesintisiz bir şekilde uygulanması da gerekir.

Ekonomik Kriterler: Etkin ve serbest bir piyasa ekonomisi bulunmalıdır. Mülkiyet hakları yasal güvenceye alınmalıdır. Arz-Talep dengesi bağımsız ve karşılıklı etkileşim ile kurulmalıdır. Diğer bir husus ise aday ülkenin AB içinde rekabet edebilme kapasitesidir. Ülkede küçük ve orta ölçekte yeterli işletme bulunmalı, bu işletmelerin teknolojiye uyum sağlama kabiliyetleri olmalıdır. Ticaret için ulaşım, enerji, iletişim gibi altyapılar mevcut olmalıdır.

Topluluk Müktesebatına Uyum Kriterleri: Diğer kriterleri de içinde barındıran bu maddede aranan özellik, aday ülkenin AB ortak dış politikası, güvenlik politikası, ekonomik politikasına etkin katılım sağlamasıdır. Avrupa Konseyi'nin bu kriterde vurgu yaptığı noktalar ise şunlardır; “Müktesebatın benimsenmesi, aktarma, uygulama ve icra süreçlerini kapsar. Topluluk mevzuatını ulusal mevzuata aktarma yanında, uygun idarî ve adlî yapılar yoluyla onun etkin uygulanmasını sağlanmalıdır.” Yine Avrupa Konseyi tarafından dile getirilen “üyelik için vazgeçilmez olan karşılıklı güvenin yaratılmasının çok gerekli bir ön koşuldur.” Söylemi ucu açık kalmakla birlikte seçicilik olarak da değerlendirilebilmektedir.

Bahsedilen üç kriterin sağlanması ve uygulanması durumunda Avrupa Birliği örgütüne üye olunabilir. Fakat bu süreçte sağlıklı diplomatik ilişkiler yönetilmeli, aranan kriterleri sürekli uygulamalı ve ayrıca Avrupa Birliği sözleşmeleri ve Avrupa Konseyi kararlarında detaylı bir şekilde tasvir edilen kaideleri kurumların işleyişine entegre etmek gerekir.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası ilişkiler bölümü 2. Sınıf Öğrencisi